

Důvody a dopady nadužívání hypnotik u seniorů

Mgr. Petra Höferová, PhDr. Eva Aigelová, Ph.D.

Katedra psychologie, Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

Cílem výzkumu bylo zjistit, jaké jsou důvody k nadužívání hypnotik u seniorů, jak se mění jejich spánek vlivem nadužívání, jaké jsou negativní účinky pozorované samotnými uživateli a zda se objevují abstinenční příznaky po vysazení léků. Výzkumný soubor tvořilo 11 seniorů a 4 blízké osoby. Výzkum měl kvalitativní design, konkrétně více případová studie. Výzkumnou metodou bylo polostrukturované interview a pro následné zpracování dat byla využita interpretativní fenomenologická analýza.

Výsledky: Mezi nejčastější důvody k užívání hypnotik u seniorů sledovaného souboru patří problémy se spánkem a neznalost rizik spojených s nadužíváním léků. Negativní dopady na spánek ani vedlejší účinky hypnotik následující den po jejich užití nebyly zaznamenány. Seniori zatím nepociťují negativní účinky při užívání hypnotik a nepozorují život ohrožující abstinenční příznaky při vysazení, ale uváděli lehčí odvykací stav, jako jsou pocity strachu, vzteku či obavy z navrácení problémů se spánkem. Blízcí často nevědí o nadužívání hypnotik, takže nemohli situaci řešit. Pravidelná edukace ze strany lékaře jakožto prevence nadužívání a vzniku závislosti je opomíjena nebo se jeví jako nedostatečná.

Klíčová slova: hypnotika, seniori, nadužívání, spánek.

Reasons and impacts of hypnotic overuse in seniors

The aim of the research was to determine the reasons for the overuse of hypnotics, how sleep changes due to their overuse, the negative effects observed by the users themselves, and whether withdrawal symptoms occur after discontinuing the medication. The research sample consisted of 11 seniors and 4 close persons of the seniors and caregivers. The research employed a qualitative design. The research method was a semi-structured interview, and interpretative phenomenological analysis was used for subsequent data processing.

Results: The most common reasons for the overuse of hypnotics include sleep problems and a lack of awareness of the risks associated with overuse. No changes in sleep or effects of hypnotics the day after their use were recorded. Users do not experience negative effects when using hypnotics and do not observe physical withdrawal symptoms but reported feelings of fear, anger, or anxiety. Close persons are often unaware of the overuse of hypnotics, making it difficult for them to address the situation. Regular education by the doctor as a prevention of abuse and addiction is neglected or appears to be insufficient.

Key words: hypnotics, seniors, misuse, sleep.

Teoretické ukotvení

Důležitost kvalitního, pravidelného spánku je pro člověka nezpochybnitelná. Mimo jiné se jeho nedostatek podílí na vzniku krátkodobé i dlouhodobé spánkové deprivace. Krátkodobá

spánková deprivace například zhoršuje pozornost a koncentraci, snižuje produktivitu a zvyšuje nevhodnost/úrazovost (při práci či výkonu domácích činností). Mezi dlouhodobé důsledky spánkové deprivace patří zvýšená nemocnost

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest and financial disclosures:

None.

Funding/Support:

None.

Cit. zkr: Psychiatr. praxi. 2024;25(3):E1-E5

<https://doi.org/10.36290/psy.2024.026>

Článek přijat redakcí: 13. 6. 2024

Článek přijat k tisku: 19. 9. 2024

Mgr. Petra Höferová
p.dukatova@gmail.com

